

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego**

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Szpachlarz
(713104)**

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Szpachlarz (713104)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-197-6 (197)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego

26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	7
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	8
2.7. Zadania zawodowe	8
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	9
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	9
3. Opis kompetencji zawodowych	10
3.1. Przygotowywanie powierzchni do szpachlowania Kz1	10
3.2. Szpachlowanie i szlifowanie ścian Kz2	11
3.3. Kompetencje społeczne KzS	12
4. Profil kompetencji kluczowych	13
5. Słownik	14

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

713104 Szpachlarz

Grupa wielka 7 – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 2).

Grupa elementarna 7131 – Malarze i pokrewni (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 7131 Painters and related workers).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja F. Budownictwo, Dział 43. Roboty budowlane specjalistyczne, Grupa 43.3. Wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 5 przedsiębiorstwach (małe – 3, mikro – 2, w tym usługowe – 5), przeprowadzonych w kwietniu 2013 r.

Zespół Ekspercki:

- Sławomir Piątek – SP Auto w Szczecinie,
- Rafał Dąbrowski – Związek Rzemiosła Polskiego w Warszawie,
- Dominik Mozga – LKW Auto Handel S. C. w Szczecinie,
- Jarosław Korpysa – Wyższa Szkoła Zarządzania w Szczecinie.

Ewaluatorzy:

- Wiktor Ulański – ZALGO w Gorzowie Wielkopolskim,
- Tomasz Szybowski – Zespół Szkół nr 4 w Szczecinie.

Recenzenci:

- Tomasz Fiedler – P.U. Sabra-Service Sp. J w Szczecinie,
- Małgorzata Gadomska – Ośrodek Doskonalenia Kadr Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich w Szczecinie.

Komisja Branżowa(zatwierdzająca):

- Jerzy Rzetelski (przewodniczący) – NSZZ „Solidarność” w Kamieniu Pomorskim,
- Piotr Rawski – Cech Rzemiosł Różnych w Szczecinie,
- Jacek Tatarowicz – przedstawiciel pracodawców, Morska Stocznia Remontowa w Świnoujściu.

Data zatwierdzenia:

- 15.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Szpachlarz przygotowuje, wygładza i wykańcza obrabiane powierzchnie ścian metodą szpachlowania.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Szpachlarz jest zawodem o charakterze usługowym. Celem jego pracy jest wyrównywanie i wygładzenie ścian. Rezultatem jego pracy są powierzchnie ścian przygotowane do malowania, tapetowania bądź innego typu wykończenia. Jego praca polega na usunięciu starych powłok malarskich i nierówności, sprawdzeniu przyczepności, wzmocnieniu i wyrównaniu chłonności podłoża (gruntowanie), uzupełnieniu ubytków i pęknięć, montażu listew narożnikowych, szpachlowaniu warstwą wyrównującą, szpachlowaniu warstwą wygładzającą i szlifowaniu powierzchni. Szpachlarz jest odpowiedzialny za dobór narzędzi do szpachlowania i właściwą ich eksploatację. Obowiązkiem szpachlarza jest zachowanie zasad technologicznych i przestrzeganie norm bezpieczeństwa. Osoba wykonująca zawód szpachlarza powinna umieć w stopniu podstawowym odczytywać dokumentację techniczną.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Osoba wykonująca zawód szpachlarza może prowadzić jednoosobową działalność gospodarczą lub być zatrudniona w firmie świadczącej usługi budowlane. Miejscem pracy szpachlarza są obiekty budowlane, remontowane pomieszczenia. Stanowisko pracy powinno być dobrze oświetlone, bez wilgoci oraz z właściwą wentylacją. Osoba wykonująca zawód szpachlarza powinna być wyposażona w środki ochrony osobistej takie jak: kombinezon, buty ochronne, okulary, maska na twarz oraz rękawice. Używanymi narzędziami są: szpachelka, strug ścierny, drabina, kielnia, wiertarka z mieszadłem, elektryczna szlifierka i blachy do szpachlowania. Szczególnie ważne jest planowanie i organizowanie pracy zgodnie z zasadami BHP, przepisami ochrony ppoż. i ochrony środowiska. Podczas wykonywania niektórych czynności występują zagrożenia dla zdrowia takie, jak: hałas, zapylenie. Szpachlarz narażony jest na kontuzje i urazy rąk, barków oraz kręgosłupa. W zależności od specyfiki i wielkości przedsiębiorstwa, w którym pracu-

je szpachlarz, może on wykonywać swoją pracę w podstawowym lub równoważnym systemie czasu pracy, w systemie jedno-, dwu- lub trymianowym. Szpachlarz wykonuje swoją pracę samodzielnie lub w zespole.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Wykonywanie zawodu szpachlarza wymaga dokładności oraz umiejętności samooceny wykonanej pracy. Szpachlarz powinien posiadać sprawny zmysł dotyku, rozpoznawać barwy oraz mieć dobry wzrok. Bardzo ważną cechą jest umiejętność koncentracji i podzielność uwagi. Zawód ten wymaga umiejętności pracy w zespole oraz uzdolnień manualnych. Osoba pracująca w zawodzie szpachlarza powinna być sprawna fizycznie i wytrzymała na długotrwały wysiłek fizyczny, ponieważ prace wykonywane są najczęściej w pozycji stojącej z użyciem narzędzi ręcznych. Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu szpachlarza jest: alergia, astma oraz inne schorzenia oskrzeli, niepełnosprawność ruchowa, padaczka i schorzenia przebiegające z utratą świadomości lub zaburzeniami równowagi, skrzywienie kręgosłupa, wady wzroku niepodlegające korekcji.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Pracodawcy poszukują najczęściej szpachlarzy z wykształceniem gimnazjalnym. Nauka zawodu odbywa się poprzez kursy, szkolenia zawodowe a także przyuczenie na stanowisku pracy. Szkolenia i kursy przygotowujące do tego zawodu organizowane są również przez publiczne służby zatrudnienia w ramach programów aktywizujących osoby bezrobotne lub osoby pozbawione wolności – organizowane w zakładach karnych oraz przez inne instytucje szkoleniowe. Na stanowisku szpachlarza zatrudniane są często osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym w kierunkach związanych z branżą usług budowlanych. Szpachlarz w ramach ustawicznego uczenia się, powinien brać udział w szkoleniach organizowanych przez stowarzyszenia i organizacje branżowe.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ walidacji kompetencji

Szpachlarz może uczestniczyć w kursach i szkoleniach przygotowujących do pracy w zawodzie szpachlarz. Szpachlarz powinien brać udział w targach i warsztatach branżowych pomagających zdobywać wiedzę o nowościach w zakresie materiałów, technologii i trendów w budownictwie. Osoba z doświadczeniem w zawodzie może przyuczać mniej doświadczonych pracowników. Osoba, która wykonuje zawód szpachlarza może podnosić swoje kwalifikacje i kształcić się w zawodach: 714103 Malarz-tapeciarz; 711204 Murarz-tylnkarz; 311204 Technik budownictwa.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Przygotowywanie materiałów i narzędzi do pracy (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z2. Przygotowywanie ścian do szpachlowania (usunięcie starych powłok malarskich i nierówności, odtłuszczanie, sprawdzanie przyczepności) (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z3. Wzmacnianie, wyrównywanie chłonności podłoża, zwiększanie przyczepności (gruntowanie) (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z4. Uzupełnianie ubytków i pęknięć (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z5. Montowanie listew wyrównujących (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z6. Szpachlowanie warstwą wyrównującą (niezbędne kompetencje: K2, KzS).
- Z7. Szpachlowanie warstwą wygładzającą (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z8. Szlifowanie powierzchni (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z9. Organizowanie stanowiska pracy, w tym przestrzeganie zasad BHP i ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

Kz1 – Przygotowywanie powierzchni do szpachlowania (potrzebne do wykonywania zadań: (Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z9).

Kz2 – Szpachlowanie i szlifowanie ścian (potrzebne do wykonywania zadań: Z6, Z7, Z8, Z9).

KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań: Z1÷Z9).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 2** właściwym dla wykształcenia gimnazjalnego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 7 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód szpachlarza:

- 1) w zakresie wiedzy: zna fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne w zawodzie szpachlarza; zna i rozumie poszerzony zbiór elementarnych faktów, prostych pojęć oraz zależności między wybranymi zjawiskami w branży budowlanej.
- 2) w zakresie umiejętności: potrafi wykonywać proste zadania według ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach; umie rozwiązywać proste typowe problemy związane ze szpachlowaniem najczęściej w typowych warunkach; uczyć się pod kierunkiem w zorganizowanej formie; odbierać niezbyt proste i formułować proste wypowiedzi, także formułować i odbierać najprostsze wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych Z1, Z2, Z5 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1 Przygotowywanie powierzchni do szpachlowania Kz1

Wiedza – zna fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne związane z przygotowaniem powierzchni do szpachlowania, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie przygotowania powierzchni do szpachlowania;
- rodzaje tynków;
- dokumentację techniczną w zakresie rozpoznawania powierzchni do szpachlowania;
- metody sprawdzania przyczepności powierzchni;
- rodzaje materiałów odtłuszczających;
- rodzaje materiałów wypełniających;
- rodzaje materiałów do wzmacniania, wyrównania chłonności podłoża, zwiększania przyczepności (materiały do gruntowania);
- rodzaje materiałów do likwidowania rys, pęknięć;
- metody przygotowania powierzchni do szpachlowania;
- instrukcje obsługi narzędzi i maszyn wykorzystywanych do przygotowania ścian do szpachlowania.

Umiejętności – potrafi wykonywać proste zadania według ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie przygotowania powierzchni do szpachlowania;
- posługiwać się instrukcjami i dokumentacją technologiczną;
- rozpoznawać rodzaje tynków, uszkodzenia i wady powłok szpachelskich;
- oczyszczać powierzchnię do szpachlowania;
- wzmacniać, wyrównywać chłonność podłoża, zwiększać przyczepność powierzchni (gruntowanie);
- przygotowywać materiały wypełniające do nałożenia na powierzchnie;
- przygotowywać powierzchnie do szpachlowania;
- obsługiwać maszyny i narzędzia do przygotowania ścian do szpachlowania.

Wykonanie zadań zawodowych Z3, Z4, Z5 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Szpachlowanie i szlifowanie ścian Kz2

Wiedza – zna fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne związane ze szpachlowaniem i szlifowaniem ścian, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie szpachlowania i wykańczania powierzchni;
- sposoby przechowywania narzędzi i maszyn;
- instrukcje obsługi narzędzi i maszyn do szpachlowania;
- rodzaje materiałów do wyrównywania powierzchni;
- rodzaje materiałów do gładzenia ścian;
- metody sporządzania zapraw do szpachlowania;
- techniki szpachlowania (szpachlowanie, gładzenie);
- metody szpachlowania;
- rodzaje narzędzi do szlifowania szpachlowanych powierzchni;
- metody szlifowania ścian;
- metody konserwacji szpachlowanych powierzchni.

Umiejętności – potrafi wykonywać proste zadania według ogólnej instrukcji, najczęściej w typowych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie szpachlowania i wykańczania powierzchni;
- przechowywać narzędzia i maszyny;
- obsługiwać maszyny i narzędzia;
- dobierać narzędzia do szpachlowania;
- dobierać materiały do wyrównania ścian;
- dobierać materiały do gładzenia ścian;
- sporządzać zaprawy do szpachlowania;
- szpachlować ściany;
- szlifować szpachlowane powierzchnie;
- oceniać jakość powierzchni po szpachlowaniu;
- konserwować powłoki szpachlerskie.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

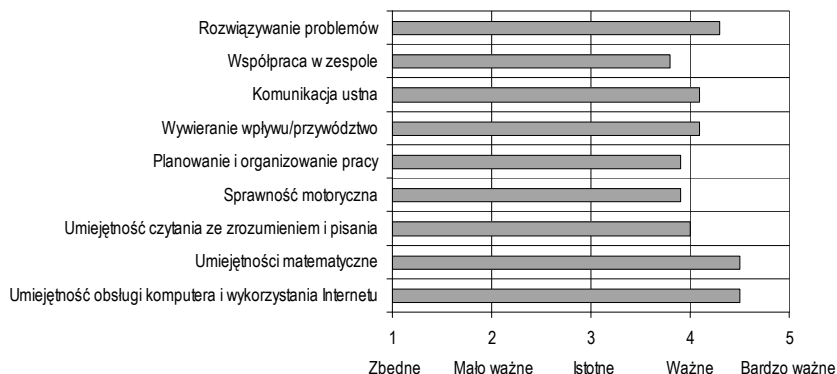
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za przygotowanie powierzchni do szpachlowania oraz szpachlowanie i szlifowanie ścian,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy na budowie,
- pracuje częściowo samodzielnie i podejmuje współpracę w zorganizowanych warunkach pracy na budowie,
- ocenia wpływ swoich działań realizowanych w ramach współpracy zespołowej i ponosi odpowiedzialność za ich skutki.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu szpachlarza przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 713104 Szpachlarz

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.